

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/1999 vp

Hallituksen esitys laiksi yhteismetsälain 4 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä toukokuuta 1999 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi yhteismetsälain 4 §:n muuttamisesta (HE 11/1999 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Matti Setälä, maa- ja metsätalousministeriö

- johtaja Esko Kiviranta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- lakiasiainpäälikkö Ossi Malmberg, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
- toiminnanjohtaja Olli Mäkipää, Eteläisen Suomen yhteismetsät ry
- varapuheenjohtaja Risto Junttila, Pohjois-Suomen yhteismetsät ry.

Lisäksi oikeusministeriö on antanut kirjallisen asiantuntijalausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan selvennettäväksi yhteismetsään kuuluvan alueen luovuttamisen edellytyksiä ja yksinkertaistettavaksi luovuttamismenettelyä poistamalla siihen liittyvä viranomaislupa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan esityksen tavoitteena on turvata yhteismetsän kestävän metsätalouden harjoittamisen edellytykset sekä selkiinnyttää ja joustavoittaa yhteismetsien maankäyttöä koskevaa päätöksentekoa. Yhteismetsän alueen vähentymättömyys säilytettäisiin pääperiaatteena alueiden käytöstä päätet-

täessä. Vähentymättömyysperiaatetta kuitenkin täsmennettäisiin siten, että se koskisi ainoastaan yhteismetsän metsätalouteen käytettävää aluetta. Yhteismetsään mahdollisesti kuuluvat pellot, vesialueet, rakennuspaikat, metsätalouskäyttöön soveltumattomat suot ja kalliit, maa-ainesten otto- ja kaivopaikat sekä muut niiden kaltaiset alueet olisivat siten vapaasti luovutettavissa. Vähenty-

mättömyysperiaate sisältyisi muutettavaksi ehdotetun 4 §:n 1 momenttiin.

Esityksessä on edelleen todettu, että maan käytön joustavuuden turvaamiseksi yhteismetsän metsätalouteen käytettävää aluetta tulisi myös voida luovuttaa. Esityksen mukaan tämä olisi mahdollista ensinnäkin silloin, kun luovutus ei merkittävästi heikennä yhteismetsän kestävän metsätalouden harjoittamisen edellytyksiä. Siitä, milloin haittaa pidetään merkittävänä, säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Esityksen mukaan yhteismetsän metsätalouteen käytettävää aluetta tulisi voida joustavasti luovuttaa myös silloin, kun kysymyksessä on alueen ottaminen erityisen perusteen johdosta muuhun käyttöön kuin metsätalouden harjoittamiseen. Tällaisia perusteita olisivat lähinnä ne, joissa yhteismetsän aluetta on osoitettu kaavoituksella muuhun tarkoitukseen kuin metsätalousalueeksi, samoin kuin hankkeet, joita varten alue voidaan tarvittaessa lunastaa tai perustaa alueeseen oikeus, joka merkittävällä tavalla rajoittaa sen käyttöä alkuperäiseen tarkoitukseen.

Esityksessä ehdotetaan edelleen, että yhteismetsien alueluovutuksilta nykyisin edellytettävästä maa- ja metsätalousministeriön luvasta luovutaan, koska se on käynyt tarpeettomaksi.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetussa muutoksessa yhteismetsälakiin (4 §:n 2 momentti) asetetaan metsätalouteen käytettävän alueen luovutettavuudelle ehdoksi, että luovutus ei saa merkittävästi heikentää yhteismetsän kestävän metsätalouden harjoittamisen edellytyksiä. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin, milloin näin on katsottava tapahtuvan. Valiokunta toteaa, että metsätaloutta voidaan siinänsä harjoittaa taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi varsin pienilläkin alueilla. Puuntuotannolliseen kestävyys tään tähdätään tavanomaisillakin yksityismetsäillä, joiden metsäpinta-ala on keskimäärin 26 hehtaaria. Yhteismetsät taas ovat metsätalousyksikköinä var-

sin suuria. Siten ei ole helppo määritellä tapauksia, joissa metsäpinta-alan muutokset voisivat heikentää kestävän toiminnan edellytyksiä. Metsätalouteen käytettävän alueen luovuttamista koskevan menettelyn tulee kuitenkin olla mahdollisimman selkeä. Valiokunta katsookin, että annettavasta asetuksesta tulee ilmetä yksinkertaiset ja selvät kriteerit sille, milloin yhteismetsän metsätalouden kestävyys edellytysten katsotaan heikentyvän.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella tarkoituksena olevan, että tuomioistuimessa lainhuudatusmenettelyn yhteydessä tutkitaan, onko luovutus tehty yhteismetsän toimivallan puitteissa. Lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentissa olevat luovutuksen edellytykset on kuitenkin kirjoitettu varsin väljiksi, mikä ilmenee edellä esitetystä. Sen varmistamiseksi, että asian selvittäminen lainhuudatusmenettelyn yhteydessä muodostuu mahdollisimman selkeäksi, valiokunta ehdottaa momenttiin lisättäväksi maininnan siitä, että asetuksella säädetään, minkälaisia selvityksiä yhteismetsän on luovutuksen saajalle annettava luovutusten edellytysten täyttymisestä. Valiokunta katsoo, että asetuksessa tulee edellyttää selvityksiin liitettäväksi asianomaisen metsäkeskuksen asiasta antama lausunto.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyn huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

yhteismetsälain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä tammikuuta 1991 annetun yhteismetsälain (37/1991) 4 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1198/1996, seuraavasti:

4 §
(1—3 mom. kuten HE)
Asetuksella säädetään tarkemmin, milloin 2 momentissa tarkoitetun alueluovutuksen ja 3 momentissa tarkoitetun muun kuin metsätaloustalouden käytön katsotaan merkittävästi heikentävän yhteismetsän kestävänsä metsätalouden harjoittamisen edellytyksiä. *Asetuksella säädetään myös,*

minkälaisia selvityksiä yhteismetsän on luovutuksen saajalle annettava luovutuksen edellytysten täyttymisestä.
(5 mom. kuten HE)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Timo Kalli /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Nils-Anders Granvik /r
Pertti Hemmilä /kok
Matti Kangas /vas
Tapio Karjalainen /sd
Jyrki Katainen /kok
Marja-Leena Kemppainen /skl

Katri Komi /kesk
Jari Koskinen /kok
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /kesk
Erkki Pulliainen /vihr
vjäs. Olli Nepponen /kok
Pekka Vilkuna /kesk.